

การนำนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติของ
สำนักงานเกษตร จังหวัดพิษณุโลก
**Implementation of the income insurance policy for rice growers
of the Office of Agriculture Phitsanulok Province**

มานิตย์ ศรีไพร,
ศรชัย ท้าวมิตร และ โชติ บดีรัฐ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

**Manit sriprai,
Sornchai Taomitr and Chot Bodeerat**
Rachaphatpibulsongkram University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: manitsriprai3670500012554@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผล 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล 3) ศึกษาแนวทางส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวจังหวัดพิษณุโลก 400 คนเครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ใช้สถิติ Stepwise Multiple Regression ผลวิจัย 1) ระดับประสิทธิผลด้านความมั่นคงของรายได้อยู่ในระดับน้อย ด้านความมั่นคงของอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ด้านรักษาเสถียรภาพของราคาอยู่ในระดับมาก ด้านลดภาระงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง และด้านความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลด้านความมั่นคงของรายได้ส่งผลมากที่สุดคือด้านลดความเหลื่อมล้ำรองลงมาคือด้านสภาพเศรษฐกิจและด้านความพึงพอใจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลด้านความมั่นคงของอาชีพ ส่งผลมากที่สุดคือด้านความพึงพอใจ รองลงมาคือด้านลดความเหลื่อมล้ำ ด้านการแข่งขันของตลาดและด้านสภาพเศรษฐกิจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลด้านรักษาเสถียรภาพของราคาส่งผลมากที่สุดคือด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย รองลงมาคือด้านการแข่งขันของตลาดและด้านสภาพเศรษฐกิจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลด้านลดภาระงบประมาณของรัฐส่งผลต่อประสิทธิผลมากที่สุดคือด้านการแข่งขันของตลาด รองลงมาคือด้านความพึงพอใจและด้านลดความเหลื่อมล้ำ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลด้านความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติมากที่สุด คือด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย รองลงมาคือด้านการแข่งขันของตลาดและด้านภัยธรรมชาติ 3) แนวทางการส่งเสริมนโยบายไปปฏิบัติควรเพิ่มจุดแข็งลดจุดอ่อนหาโอกาสและหลีกเลี่ยงอุปสรรคเพื่อเพิ่มศักยภาพเกษตรกร

* วันที่รับบทความ : 10 กรกฎาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 26 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 27 กรกฎาคม 2567

Received: July 10 2024; Revised: July 26 2024; Accepted: July 27 2024

คำสำคัญ : นโยบายประกันรายได้; ความมั่นคงของรายได้เกษตรกร; ความมั่นคงของอาชีพเกษตรกร

Abstract

The objectives of the research are 1) to study the level of effectiveness 2) to analyze factors that affect effectiveness 3) to study ways to promote policy implementation. It is a research that combines random sampling methods from 400 rice farmers in Phitsanulok province. The instrument is a questionnaire. and the interview form was analyzed using Stepwise Multiple Regression statistics. Research results 1)The level of effectiveness in income security is low. Job security is at a moderate level. The aspect of maintaining price stability is at a high level. The budget burden reduction aspect is at a moderate level. and the success of policy implementation is at a moderate level 2)The factor that affects the effectiveness of income stability the most is inequality reduction, followed by economic conditions and satisfaction. Factors affecting the effectiveness of job security The most impact is on satisfaction. Next is the aspect of reducing inequality. Market competition and economic conditions The factor that most affects the effectiveness of maintaining price stability is the satisfaction of all parties. Followed by market competition and economic conditions. The factor that affects the effectiveness of reducing the state's budget burden the most is the market competition aspect. Followed by satisfaction and inequality reduction. Factors that most affect the effectiveness and success of policy implementation is the satisfaction of all parties Followed by market competition and natural disasters. 3) Guidelines for promoting policies to increase strengths, reduce weaknesses, find opportunities and avoid obstacles to increase farmers' potential.

Keywords: Income Insurance Policy; Stability of Farmers' Income; Stability of Farmers' Careers

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาสำหรับการแข่งขันการค้าข้าวในตลาดโลกทั้งประเทศไทยและประเทศเวียดนามหากวิเคราะห์ในแนวทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนั้น พบว่าประเทศไทยมีต้นทุนในการปลูกข้าวต่อไร่สูงมาก จึงเสียเปรียบประเทศคู่แข่งอย่างประเทศเวียดนามที่มีต้นทุนต่อไร่ที่ต่ำกว่า และประเทศไทยยังมีกำไรต่อไร่ต่ำกว่าประเทศเวียดนามอีกด้วย ส่งผลให้ประเทศไทยนั้นเสียเปรียบในเรื่องราคาข้าวที่ขายในตลาดโลก ประเทศเวียดนามและประเทศไทยส่งออกข้าวเหมือนกัน แม้ประเทศเวียดนามจะทำตลาดล่าง แต่รัฐบาลไทยต้องไม่ลืมว่า ประเทศเวียดนามมีการพัฒนาสายพันธุ์อยู่ตลอดเวลา และในอนาคตอาจสามารถทำให้เวียดนามมีความได้เปรียบมากขึ้นในการทำตลาด เนื่องจากมีพันธุ์ข้าวที่หลากหลาย มีราคาสามารถเลือกพันธุ์ที่ตนมีความได้เปรียบมากที่สุด โดยมุ่งผลิตพันธุ์ที่ตนสามารถผลิตได้โดยเสียต้นทุนต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกัน แต่เพื่อเป็นการไม่แย่งตลาดกัน ประเทศไทยควรหันมาสนใจเรื่องทุนวิจัยพัฒนาสายพันธุ์ข้าวเพิ่มเติม การกระทำเช่นนี้ ทำให้ทั้งสองประเทศได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งงานกันทำ (Division of Labor)

แต่ล่าสุดประเทศเวียดนามได้มีการตั้งชื่อข้าวว่า **Jasmine Rice** เลียนแบบข้าวหอมมะลิไทย ออกตีตลาดทั่วประเทศอังกฤษ และขายราคาต่ำกว่าประเทศไทยมากรัฐบาลต้องไม่นิ่งเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น เน้นส่งเสริมให้ผู้บริโภคเห็นถึงคุณภาพของข้าวหอมมะลิไทยที่มีเอกลักษณ์ เพื่อช่วยให้ผู้บริโภครู้จักและเห็นถึงความแตกต่างระหว่างข้าวหอมมะลิไทย กับข้าวหอมมะลิจากประเทศอื่น (ทาติม ประกายมณีวงศ์, 2555, หน้า 72-75) ประเทศไทยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีความสำคัญอย่างยิ่งดังคำที่คนไทยได้ยินและเป็นที่รู้จัก เช่น “กสิกรแข็งขันเป็นกระดูกสันหลังของชาติ ไทยจะเรืองอำนาจเพราะเป็นชาตีกสิกรรม” เป็นบทเพลงที่วงดนตรีสุนทราภรณ์แต่งขึ้นโดยครูเอื้อ สุนทรสนาน เพื่อสดุดีพี่น้องเกษตรกรไทยที่ผลิตธัญญาหารหล่อเลี้ยงผองชนชาวไทยและมวลมนุษยชาติในฐานะที่เป็นกระดูกสันหลังของชาติ ซึ่งยามเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจก็เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าการส่งออกภาคเกษตร คือ รายได้เดียวที่ค้าทุนชาติด้านในเมืองในขณะนี้ แต่ทว่า “กระดูกสันหลังของชาติ” กลับกลายเป็นอาชีพที่ลำบากและยากจนที่สุดในปัจจุบัน ข้าวการขมขมของชาวนาในหลายจังหวัดเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาการราคาข้าวตกต่ำนับว่าเป็นปัญหาที่รัฐบาลต้องเร่งแก้ไข อย่างเร่งด่วน ซึ่งการใช้ “นโยบาย” เป็นแนวทางการกระทำที่มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหา ตามแนวคิดของ **John Maynard Keynes (Prsons, 1995, p. 17)**

สภาพปัจจุบันที่เกิดขึ้นในบริบทจังหวัดพิษณุโลกเกษตรกรผู้ปลูกข้าวยังมีจำนวนสูงอยู่และยังไม่เปลี่ยนมาทำไร่อ้อยมากนักเหมือนดังจังหวัดอื่น ๆ ตัวอย่างเช่นจังหวัดเพชรบูรณ์ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวจำนวนมากได้หันมาทำไร่อ้อย ส่วนในจังหวัดพิษณุโลกผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าช่วงฤดูการเปิดหีบรับซื้ออ้อยจะมีใบอ้อยที่ถูกเผาล่อยลอยมาตกยังพื้นบ้านในเขตตำบลวัดพริกอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก(บางจังหวัดมีจำนวนมากติดต่อกันหลายวัน เช่น อำเภอวิเชียรบุรีจังหวัดเพชรบูรณ์) ซึ่งความเดือดร้อนนี้ยังไม่มีผู้ใดแสดงความรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น หากว่าเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหันมาทำไร่อ้อยเพิ่มมากขึ้นก็จะก่อให้เกิดปัญหาเรื่องนี้เพิ่มมากขึ้นด้วย เนื่องจากการทำไร่อ้อยมีผลกำไรดีกว่าการทำนาข้าว สังเกตจากการกล่าวว่าเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยจะถูกกล่าวขานนามว่าเสียไร่อ้อย แต่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวจะถูกกล่าวขานว่าชาวนาซึ่งพึ่งดูแล้วยกับอยู่ต่างฐานะกัน รวมถึงการรับซื้ออ้อยได้รับความสะดวกเนื่องจากปัจจุบันโรงงานน้ำตาลที่รับซื้ออ้อยได้ขยายจำนวนเพิ่มมากขึ้น เช่น โรงงานน้ำตาลอำเภอบางกระทุ่มจังหวัดพิษณุโลก โรงงานน้ำตาลอำเภอศรีเทพจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงงานน้ำตาลอำเภอหนองไผ่จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นต้น

สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก และรัฐบาลควรตระหนักในปัญหาดังกล่าวและค้นหาวิธีป้องกันก่อนที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวจะเปลี่ยนมาทำไร่อ้อยซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกเป็นจำนวนมาก เช่น ปัญหาการเผาอ้อยก่อให้เกิดฝุ่นควัน **PM.2.5** การขนส่งอ้อยก่อให้เกิดอุบัติเหตุและ ปัญหาความสะอาดบนท้องถนน

สรุป รัฐบาลควรส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีการศึกษาเรียนรู้การลดต้นทุน จากหน่วยงานที่นำนโยบายประกันรายได้เกษตรกรไปสู่การปฏิบัติ โดยทำการส่งเสริมสนับสนุน ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือ พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกร เกษตรกรไทยควรที่จะล้มตาอ้าปากได้มากกว่าใน

อดีต หลุดพ้นจากปัญหานี้สิน สามารถบริหารจัดการตนเองเพื่อลดต้นทุนในการปลูกข้าว ไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำ เกษตรกรรู้สึกถึงความมั่นคงในอาชีพและรายได้ ได้รับผลตอบแทนจากราคาข้าวที่เหมาะสม จากโครงสร้างราคาข้าวเกษตรกรนำข้าวไปขายให้กับโรงสี โรงสีนำข้าวไปขายให้กับผู้ค้าข้าวส่งออก ก่อให้เกิดส่วนต่างระหว่างราคาขายข้าวของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกับราคาที่ส่งออก จึงควรมหาแนวทางเพื่อนำมาซึ่งราคาข้าวที่สะท้อนกับราคาในตลาดโลก นำวิธีการที่ค้นหาได้นำมาสู่เชิงปฏิบัติได้อย่างแท้จริง และควรเป็นนโยบายที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป เพราะนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ช่วยเหลือหลายอย่างหลายช่องทาง เช่น ค่าบริหารจัดการข้าว ค่าประกันภัยพิบัติ ค่าจัดเก็บรักษายุ้งข้าว และประกันราคาข้าว จึงควรนำไปสู่การปฏิบัติ ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการนำนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติต่อไป เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ส่งผลให้เกิดผลิตภาพ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ลดความเสี่ยงในการขาดทุนอย่างที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวประสบปัญหามาเป็นระยะเวลายาวนาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการนำนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติของสำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการนำนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวของสำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลกไปใช้

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยระเบียบระเบียบวิธีเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 คน แบบสอบถามเก็บจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 9 อำเภอ และแบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือตัวแทนเกษตรจังหวัด 2 คน เกษตรอำเภอและตัวแทนเกษตรอำเภอ ทั้ง 9 อำเภอ 28 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	ประชากร (ครัวเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)	คิดเป็นร้อยละ
1.	เมืองพิษณุโลก	8,984	43.96	10.99
2.	นครไทย	11,945	58.44	14.61
3.	ชาติตระการ	6,137	30.04	7.51
4.	บางระกำ	10,172	49.76	12.44
5.	บางกระพุ่ม	6,675	32.64	8.16
6.	พรหมพิราม	15,463	75.64	18.91
7.	วัดโบสถ์	4,710	23.04	5.76
8.	วังทอง	11,176	54.68	13.67
9.	เนินมะปราง	6,495	31.80	7.94
รวม		81,757	400	100.00

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สำหรับการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อันประกอบไปด้วย การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีเหตุผลและวิธีการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดพิษณุโลก รวม 9 อำเภอแต่ละครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้รูปแบบข้อมูลเชิงพรรณนาความจากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีอุปนัย วิเคราะห์และการตีความ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่ออธิบายได้ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติ มีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent)

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวและประสิทธิผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้ (Best, 1981 : 184)

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

1.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนํานโยบายไปปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวและประสิทธิผลต่อการนํานโยบายไปปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Linear Regression Analysis)

ตารางที่ 1 จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	ประชากร (ครัวเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)	คิดเป็นร้อยละ
1	เมืองพิษณุโลก	8,984	43.96	10.99
2	นครไทย	11,945	58.44	14.61
3	ชาติตระการ	6,137	30.04	7.51
4	บางระกำ	10,172	49.76	12.44
5	บางกระทุ่ม	6,675	32.64	8.16
6	พรหมพิราม	15,463	75.64	18.91
7	วัดโบสถ์	4,710	23.04	5.76
8	วังทอง	11,176	54.68	13.67
9	เนินมะปราง	6,495	31.80	7.94
รวม		81,757	400	100.00

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดพิษณุโลก รวม 9 อำเภอแต่ละครัวเรือน

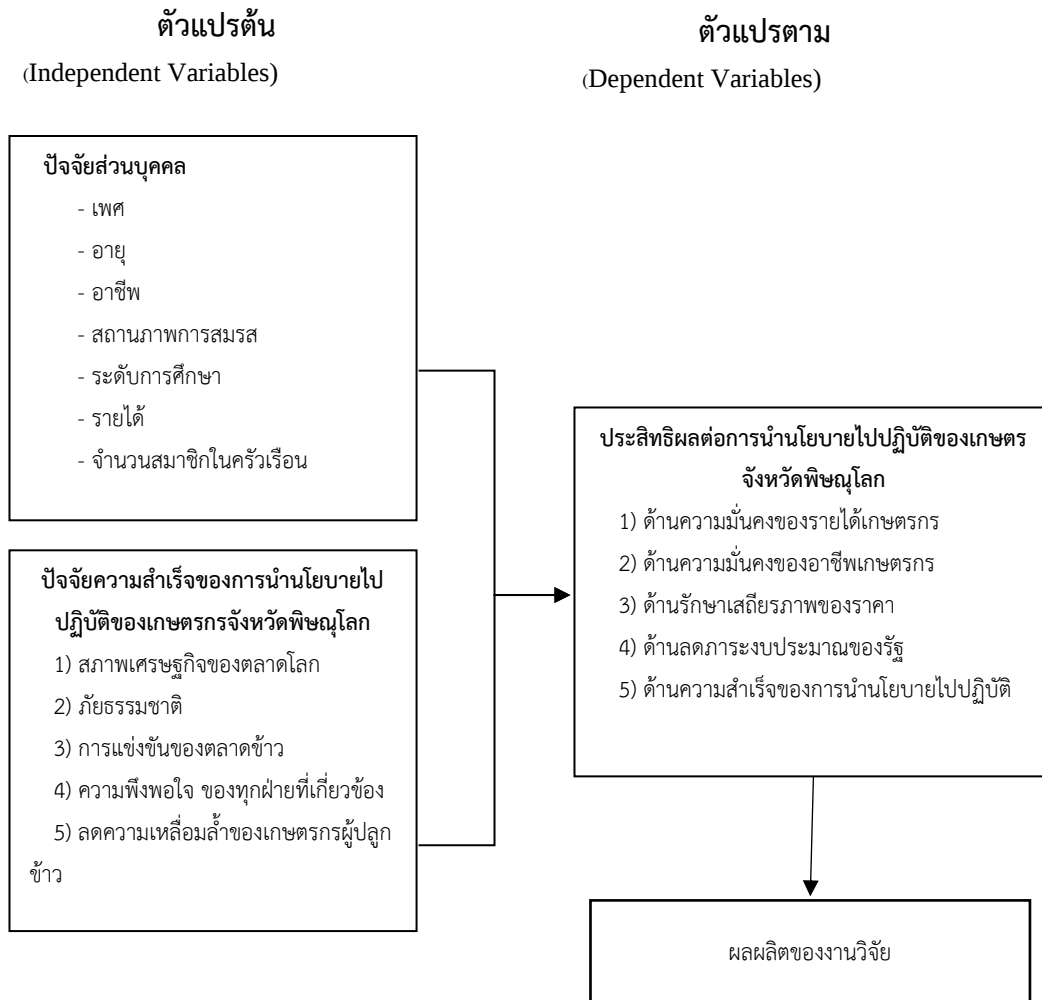
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informant)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informant) ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกจาก ผู้บริหาร ข้าราชการประจำ เจ้าหน้าที่ พนักงานราชการ เกษตรจังหวัดพิษณุโลก ตัวแทนเกษตรอำเภอเฉลี่ย อำเภอละ 3 คน รวม 28 คน และตัวแทนเกษตรจังหวัด 2 คน สนทนากลุ่ม 6 คน รวมทั้งหมด 30 คน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ที่	ตำแหน่ง	จำนวน (คน)
1.	เกษตรอำเภอเมืองพิษณุโลก	1
2.	เกษตรอำเภอนครไทย	6
3.	เกษตรอำเภอชาติตระการ	3
4.	เกษตรอำเภอบางระกำ	3
5.	เกษตรอำเภอบางกระทุ่ม	3
6.	เกษตรอำเภอพรหมพิราม	3
7.	เกษตรอำเภอวัดโบสถ์	3
8.	เกษตรอำเภอวังทอง	3
9.	เกษตรอำเภอเนินมะปราง	3
10	เกษตรจังหวัดพิษณุโลก	2
รวม		30

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้าน ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามเพศแล้ว พบว่า เพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 69.0 แบ่งตามอายุ พบว่า อายุ 56-65 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.3 แบ่งตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษา อยู่ในระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.8 แบ่งตามการประกอบอาชีพ พบว่า อาชีพ

เกษตรกร มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.0 แบ่งตามรายได้ต่อครัวเรือนต่อปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.0 และแบ่งตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีสมาชิก 3 คน มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.8

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานเกษตรในจังหวัดพิษณุโลก
ผลการวิจัยพบว่า

ตัวแปร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. เพศ	1.69	0.46	น้อยที่สุด
2. อายุ	4.65	1.16	มากที่สุด
3. อาชีพ	1.21	0.76	น้อยที่สุด
4. สถานภาพการสมรส	2.05	0.58	น้อย
5. ระดับการศึกษา	2.95	1.39	ปานกลาง
6. รายได้	2.49	1.59	น้อย
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	3.44	1.40	มาก
8. สภาพเศรษฐกิจของตลาดโลก	2.85	0.79	ปานกลาง
9. ภัยธรรมชาติ	3.43	0.91	มาก
10. การแข่งขันของตลาดข้าว	3.20	0.90	ปานกลาง
11. ความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	3.25	0.91	ปานกลาง
12. ลดความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว	2.69	1.04	ปานกลาง
13. ภาพรวมด้านปัจจัยความสำเร็จ	3.17	0.58	ปานกลาง
14. ความมั่นคงของรายได้เกษตรกร	2.58	1.06	น้อย
15. ความมั่นคงทางด้านอาชีพเกษตรกร	3.05	0.92	ปานกลาง
16. ด้านรักษาเสถียรภาพของราคาข้าว	3.58	1.09	มาก
17. ด้านลดภาระงบประมาณของรัฐ	2.58	0.94	น้อย
18. ด้านความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.13	0.92	ปานกลาง
19. ภาพรวมประสิทธิผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.65	0.88	มาก
ภาพรวมปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.09	0.60	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลมากที่สุดมีหนึ่งปัจจัยคืออายุเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เท่านั้น ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลมากได้แก่ 1.ปัจจัยด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2.ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ 3.ปัจจัยด้านรักษาเสถียรภาพของราคาข้าวและ 4.ภาพรวมประสิทธิผลการนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลปานกลางได้แก่ 1.ระดับการศึกษา 2.ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของตลาดโลก 3.ปัจจัยด้านการแข่งขันของตลาดข้าว 4.ปัจจัยด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 5.ปัจจัยด้านลดความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว 6.ภาพรวมด้านปัจจัยความสำเร็จ 7.ปัจจัยด้านความมั่นคงของอาชีพเกษตรกร 8.ปัจจัยด้านความสำเร็จของการนโยบายไปปฏิบัติและ 9.ภาพรวมปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลน้อยได้แก่ 1.ปัจจัยด้านสภาพการสมรส 2.ปัจจัยด้านรายได้เกษตรกร 3.ปัจจัยด้านความมั่นคงของรายได้เกษตรกรและ 4.ปัจจัยด้านลดงบประมาณของรัฐ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนโยบายไปปฏิบัติมีน้อยที่สุดได้แก่ 1.ปัจจัยด้านเพศเกษตรกรผู้ปลูกข้าวและ 2.ปัจจัยด้านอาชีพเกษตรกรผู้ปลูกข้าวตามลำดับ

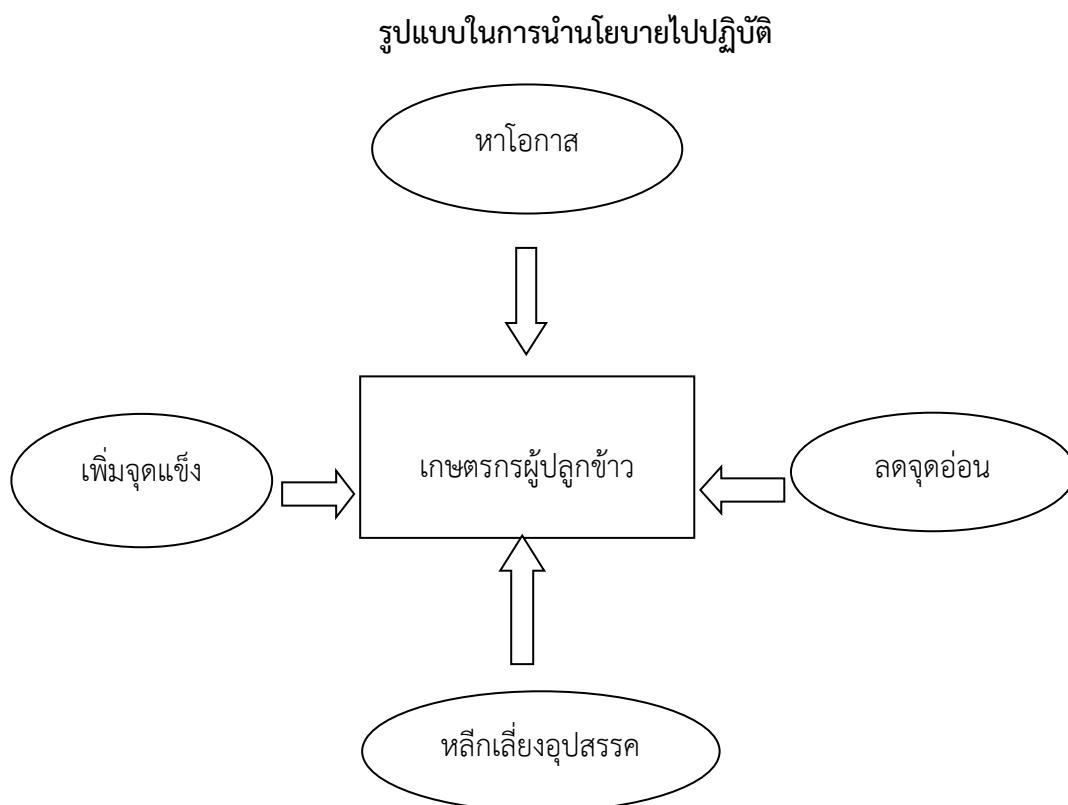
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติของสำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลกพบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนโยบายไปปฏิบัติของ สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับประสิทธิผล
1.ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของตลาดโลก	2.85	0.79	ปานกลาง
2.ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ	3.43	0.91	มาก
3.ปัจจัยด้านการแข่งขันของตลาดข้าว	3.20	0.90	ปานกลาง
4.ปัจจัยด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	3.25	0.91	ปานกลาง
5.ปัจจัยด้านลดความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว	2.69	1.04	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.09	0.60	ปานกลาง

จากตาราง 24 พบว่า ระดับประสิทธิผลของการนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติของสำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลกภาพรวม เกิดประสิทธิผลในการนโยบายไปปฏิบัติในระดับปานกลาง (มีค่าเฉลี่ย 3.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 ด้านภัยธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.43 อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 คือ ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย

3.25 อยู่ในระดับปานกลาง และอันดับที่ 3 คือ ด้านการแข่งขันของตลาดข้าว มีค่าเฉลี่ย 3.20 อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การนำเสนอรูปแบบในการนํานโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก

การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

จุดแข็ง 1) เกษตรกรมีองค์ความรู้ในการทำนา 2) เกษตรกรมีพื้นที่เป็นของตนเอง 3) เกษตรกรมีอาชีพมั่นคงไม่ตกงาน 4) เกษตรกรบริหารจัดการอาชีพตนเองได้อย่างอิสระ

จุดอ่อน 1) เกษตรกรขาดความรู้ในการลดต้นทุนการปลูกข้าว 2) เกษตรกรขาดความรู้ในการทำเกษตรชนิดอื่น ๆ 3) เกษตรกรขาดเงินทุนเป็นของตนเอง จึงทำการกู้และเสียดอกเบี้ย 4) เกษตรกรไม่ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการทำการเกษตรแบบยั่งยืน 5) ขาดการศึกษางานวิจัย

โอกาส 1) เกษตรกรสามารถขายปลั๊กได้เองโดยตรง 2) เกษตรกรสามารถใช้เทคโนโลยีในการผลิตและการขายทางอินเทอร์เน็ต 3) เกษตรกรสามารถกู้เงินทำการเกษตรได้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ 4) เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มชวนาแปลงใหญ่เพื่อขอเงินทุนจากภาครัฐในการซื้อเครื่องมือเครื่องจักรได้ 5) เกษตรกรได้รับเงินชดเชยทุกปี 6) เกษตรกรมีอำนาจต่อรองทางการเมืองได้สูง

อุปสรรค 1) ต้นทุนปุ๋ย ยาฆ่าแมลงสูง 2) ปุ๋ย ยาฆ่าแมลงไม่สามารถผลิตภายในประเทศได้ 3) ขาดพื้นที่ในการทำนาปลูกข้าว 4) บางพื้นที่ทำนาได้เพียงปีละครั้งเพราะชลประทานเข้าไม่ถึง 5) การทำเกษตรในพื้นที่ป่าสงวนจะน้ำบาดาลไม่ได้จึงขาดน้ำทำการเกษตร 6) ควบคุมพื้นที่เพื่อทำเกษตรอินทรีย์ได้ยาก 7) ต่อสู้ข้าวย่อยสลายได้ช้า

การเพิ่มจุดแข็ง ลดจุดอ่อน หาโอกาส และหลีกเลี่ยงอุปสรรค เพื่อเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

เพิ่มจุดแข็ง 1) เพิ่มองค์ความรู้ในการทำการเกษตรชนิดอื่นๆ 2) ใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ส่งต่อเป็นอาชีพให้กับลูกหลาน 4) สร้างการเรียนรู้เพื่อเป็นเกษตรกรเชิงผู้ประกอบการ 5) เรียนรู้งานวิจัย

ลดจุดอ่อน 1) การวิเคราะห์ดินก่อนใส่ปุ๋ย 2) เรียนรู้การทำเกษตรชนิดอื่น รวมถึงการเลี้ยงปลาในนาข้าว 3) กู้เท่าที่จำเป็นจากแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เช่น ธ.ก.ส 4) ศึกษาหาความรู้ เช่น การรวมกลุ่มชาวนาแปลงใหญ่ การจดบันทึกข้าว GPA

หาโอกาส 1) ศึกษาการขายหลากหลายช่องทาง 2) ศึกษาสร้างทักษะในการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต 3) ลดการกู้เพื่อไม่ต้องเสียดอกเบี้ย เน้นการออกเงินเพื่อลงทุนในการทำนารอบถัดไป 4) ภาครัฐช่วยเหลือกลุ่มชาวนาแปลงใหญ่รวบรวมตัวให้ผ่านตามกฎเกณฑ์ที่รัฐกำหนด 5) ลงทะเบียนกับเกษตรอำเภอเพื่อขอรับเงินชดเชย 6) ต่อรองพรรคการเมืองให้ช่วยเหลือการขุดคั่นนาขนาดใหญ่เพื่อปลูกพืชผลไม่อื่น

หลีกเลี่ยงอุปสรรค 1) สภาพพื้นที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำเกษตรอินทรีย์ 2) เสนอแนะให้รัฐทำการวิจัยปุ๋ยที่ผลิตได้เองภายในประเทศ 3) ต่อรองพรรคการเมือง หรือขอความช่วยเหลือจากภาครัฐให้ใช้พื้นที่ทำนาได้เพิ่มขึ้น เช่นขอใช้พื้นที่ป่าสงวนทำการเกษตร 4) ขอความช่วยเหลือให้รัฐบาลขยายเขตชลประทานให้ทั่วถึง 5) ขอให้ภาครัฐช่วยลดหย่อนให้สามารถเจาะน้ำบาดาลในพื้นที่ป่าสงวนได้ 6) ให้รัฐช่วยออกกฎหมายควบคุมพื้นที่ในการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง 7) การวิจัยการย่อยสลายต่อสู้ข้าวในระยะเวลาอันสั้น 8) ขอให้ภาครัฐช่วยลดหย่อนให้สามารถเจาะน้ำบาดาลในพื้นที่ป่าสงวนได้ 9) ให้รัฐช่วยออกกฎหมายควบคุมพื้นที่ในการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง 10) การวิจัยการย่อยสลายต่อสู้ข้าวในระยะเวลาอันสั้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติของสำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติของสำนักงานเกษตรในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า สภาพเศรษฐกิจของตลาดโลกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.85$, S.D.=0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีความต้องการจับจ่ายใช้สอยและมีกำลังในการซื้อข้าว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.95$, S.D.=0.95)

ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีความต้องการจับจ่ายใช้สอยและมีกำลังในการซื้อข้าว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.94$, S.D.=0.96) เศรษฐกิจของตลาดโลกปัจจุบันระบบการเงินรวมถึงการจับจ่ายใช้สอย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.77$, S.D.=0.95) และเศรษฐกิจของประเทศไทยปัจจุบันระบบการเงินรวมถึงการจับจ่ายใช้สอยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.75$, S.D.=0.91) ภัยธรรมชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.43$, S.D.=0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรประสบปัญหาเพลิงไหม้กระทันหันทำลายกีดกันต้นข้าวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, S.D.=1.11) บ่อยครั้งประเทศไทยประสบปัญหาภัยแล้งยาวนานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$, S.D.=1.13) หลายพื้นที่ในประเทศไทยประสบปัญหาไฟป่าบ่อยครั้งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.30$, S.D.=1.21) บ่อยครั้งประเทศไทยประสบปัญหาน้ำท่วมยาวนานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$, S.D.=1.21) และประเทศไทยประสบปัญหาลมพายุบ่อยครั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.17$, S.D.=1.15) ตามลำดับ การแข่งขันของตลาดข้าว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.19$, S.D.=0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุกรแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีการผลิต (การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เช่น การใช้รถปลูกข้าว การใช้รถเกี่ยวและสีข้าว)อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.44$, S.D.=1.17) การแข่งขันทางด้านราคา (การแข่งกันลดราคาข้าว) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$, S.D.=1.08) การแข่งขันทางด้านต้นทุน (การลดต้นทุนการปลูกให้ต่ำสุด) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$, S.D.=1.08) และการแข่งขันทางด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (การมีวิธีการขายหลายอย่าง หลากหลายช่องทาง) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$, S.D.=1.11) ความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.25$, S.D.=0.91)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สำนักงานเกษตรมีความพึงพอใจ ในการประสานงานระหว่างภาครัฐกับเกษตรกรผู้ปลูกข้าว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.41$, S.D.=1.11) รัฐบาลมีความพึงพอใจในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในการจ่ายเงินชดเชยที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$, S.D.=1.10) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีความพึงพอใจในรายได้จากการทำนาปลูกข้าว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28$, S.D.=1.18) ค่าต่างประเทศมีความพึงพอใจทางด้านคุณภาพและทางด้านราคาข้าวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.15$, S.D.=1.00) และบริโภคมีความพึงพอใจในราคาข้าว รวมถึงผู้บริโภคมีความพึงพอใจในคุณภาพข้าว (ราคาและคุณภาพข้าวเหมาะสมกัน) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08$, S.D.=1.08) ตามลำดับ และลดความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.69$, S.D.=1.04) เมื่อพิจารณา

เป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีรายได้เพียงพอ ต่อการดำรงชีพ ไม่ขัดสนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.68$, S.D.=1.04) ตามลำดับ

1. ด้านความมั่นคงของรายได้เกษตรกร ปัจจัยความสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติ ทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของตลาดโลก ปัจจัยด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยด้านลดความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ส่งผลต่อส่งผลต่อประสิทธิผล ด้านความมั่นคงของรายได้เกษตรกร ได้ค่า Adjusted R Square = 0.201 หรือ 20.10% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยความสำเร็จของการนํานโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านลดความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (Beta = 0.463) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของตลาดโลก (Beta = 0.170) และปัจจัยด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (Beta = 0.135) ตามลำดับ

2. ด้านความมั่นคงของอาชีพเกษตรกร ปัจจัยความสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติ ทั้ง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของตลาดโลก ปัจจัยด้านการแข่งขันของตลาดข้าว ปัจจัยด้านลดความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว และความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อประสิทธิผล ด้านความมั่นคงของอาชีพเกษตรกรได้ค่า Adjusted R Square = 0.293 หรือ 29.30% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านความมั่นคงของอาชีพเกษตรกรที่ส่งผลต่อส่งผลต่อประสิทธิผลการนํานโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (Beta = 0.467) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านลดความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (Beta = 0.118) ปัจจัยด้านการแข่งขันของตลาดข้าว (Beta = 0.105) และปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของตลาดโลก (Beta = 0.103) ตามลำดับ

3. ด้านรักษาเสถียรภาพของราคาข้าว ปัจจัยความสำเร็จ ทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของตลาดโลก ปัจจัยด้านการแข่งขันของตลาดข้าว และปัจจัยด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อประสิทธิผลการนํานโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติ ด้านรักษาเสถียรภาพของราคาข้าว ได้ค่า Adjusted R Square = 0.161 หรือ 16.10 %อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านรักษาเสถียรภาพของราคาข้าวที่ส่งผลต่อส่งผลต่อประสิทธิผลการนํานโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (Beta = 0.495) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านปัจจัยด้านการแข่งขันของตลาดข้าว (Beta = 0.185) และปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของตลาดโลก (Beta = -0.124) ตามลำดับ

4. ด้านลดภาระงบประมาณของรัฐ ปัจจัยความสำเร็จ ทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการแข่งขันของตลาดข้าว ปัจจัยด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยด้านลดความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ส่งผลต่อประสิทธิผลการนํานโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติ ด้านลดภาระงบประมาณของรัฐ ได้ค่า Adjusted R Square = 0.526 หรือ 52.60% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านความสำเร็จที่ส่งผลต่อส่งผลต่อประสิทธิผลการนํานโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติมาก

ที่สุด คือ ปัจจัยด้านการแข่งขันของตลาดข้าว ($Beta = 0.249$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ($Beta = 0.177$) และลดความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ($Beta = 0.166$) ตามลำดับ

5. ด้านความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยความสำเร็จ ทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิธรรมชาติ ปัจจัยด้านการแข่งขันของตลาดข้าว และความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติ ด้านความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้ค่า Adjusted R Square = 0.217 หรือ 21.70% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไปปฏิบัติมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ($Beta = 0.407$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการแข่งขันของตลาดข้าว ($Beta = 0.257$) และปัจจัยด้านภูมิธรรมชาติ ($Beta = -0.099$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1. จัดอบรมหลักสูตรเกษตรกร ให้ความรู้ ความสามารถและมีทักษะที่ถูกต้องในการทำ การเกษตร และพร้อมที่จะยกระดับจากเกษตรกรเป็นเกษตรกรอินทรีย์ต่อไป

1.2 จัดอบรมฟื้นฟูความรู้ และสนับสนุนการทำการเกษตรต้นทุนต่ำและการบริหารจัดการระบบ การทำเกษตรต้นทุนต่ำ และพัฒนาระบบเกษตรต้นทุนต่ำแบบบูรณาการมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 การพัฒนาระบบภายใน คือการพัฒนาเกษตรกร การเพิ่มจุดแข็ง ลดจุดอ่อน เพื่อเพิ่ม ศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว จะทำให้มีการพัฒนาความต่อเนื่อง

2.2 ภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดโอกาสของเกษตรกร และอบรมให้เกษตรกรหลักเลียง อุปรรรค การให้ข้อมูลทางด้านวิจัยอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งผลิตเกษตรกรรุ่นใหม่

2.3 จัดอบรมเกษตรกรรุ่นใหม่ สื่อสาร ให้ความรู้ ให้โอกาส การส่งเสริมให้เงินทุนทำการเกษตร เพิ่มสูงขึ้นในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำสุด หรือ อัตราดอกเบี้ยศูนย์เปอร์เซ็นต์

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ การเพิ่มจุดแข็ง ลดจุดอ่อน หาโอกาส และหลักเลียงอุปรรรค เพื่อ เพิ่มศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพาณิชย์ กรมการค้าภายใน. (2552). *มติการปรับเปลี่ยนนโยบายข้าวของรัฐบาล*. เข้าถึงได้จาก มติการปรับเปลี่ยนนโยบายข้าวของรัฐบาล.
- กระทรวงพาณิชย์ กรมการค้าภายใน. (2563). *หลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในปี 2563/64 รอบที่ 1*.
- กัลชนา กาญจนะ. (2565). *การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการเปลี่ยนผ่านการผลิตข้าวเพื่อเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์. เรียกใช้เมื่อ 7 มกราคม 2566.
- การนำ นโยบายข้าวไปปฏิบัติในบริบทของประเทศไทย. (11 พฤษภาคม 2559). *การนำนโยบายข้าวไปปฏิบัติในบริบทของประเทศไทย*. เรียกใช้เมื่อ 4 มกราคม 2566.
- ชนิษฐา สุขสง. (2558). *นโยบายราคาข้าว: การศึกษาในด้านการเมืองของกระบวนการและเครือข่าย*. นโยบายราคาข้าว: การศึกษาในด้านการเมืองของกระบวนการและเครือข่าย, ง. เรียกใช้เมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2566.
- ชมภูษ หุ่นนาค. (11 พฤษภาคม 2559). *การนำนโยบายข้าวไปปฏิบัติในบริบทของประเทศไทย*. 146-147. เรียกใช้เมื่อ 4 มกราคม 2566
- ชมภูษ หุ่นนาค. (11 พฤษภาคม 2559). *การนำนโยบายข้าวไปปฏิบัติในบริบทของประเทศไทย*. 139. เรียกใช้เมื่อ 13 5 2566.
- ชัยภัก จันทรวิไล. (2559). *นโยบายของรัฐในการรักษาเสถียรภาพราคาข้าว*. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 32. เรียกใช้เมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566.
- ชุดิมา ไตรจักร. (2560). *ผลกระทบของนโยบายรับจำนำข้าวที่มีต่อปริมาณการส่งออกข้าวของไทยไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน +3*. Digital Research Information Center, 53. เรียกใช้เมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566.
- มะลิวัลย์ แซ่อ้อย วสันต์ ลิ้มรัตน์ภัทรกุล. (2561). *การเมืองเรื่อง “ข้าว” บทสะท้อนรูปแบบการเมืองภาคพลเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาของชาวนาในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ*. รายงานวิจัย. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม 2566.
- วสันต์ ลิ้มรัตน์ภัทรกุล และ ดร.มะลิวัลย์ แซ่อ้อย. (พฤษภาคม 2561). *การเมืองเรื่อง “ข้าว” บทสะท้อนรูปแบบการเมืองภาคพลเมือง* Dubois, D., Rothwell, W., Stern, J., and Kemp, L. (2004). *Competency-based Human Resource Management*. 6th Ed. Palo Alto. CA : Davies-Black Publishing
- เนศพล ธนบุญวัฒน์. (24 กันยายน 2562). *นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ กับทิศทางการผลิตและส่งออกข้าวไทย*. (ธเนศพล ธนบุญวัฒน์, บ.ก.) วารสารรัฐศาสตร์(2), 1. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม 2566

นภา ตั้งเตรียมจิตมั่น,เกษตรกรรม จันทรประเสริฐ เบญจวรรณ ชิวปรีชา. (2561). โครงการ เปรียบเทียบสมบัติ
บางประการของข้าว จากนาข้าวอินทรีย์. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยบูรพา. เรียกใช้เมื่อ
2 มกราคม 2566.

นภาพร เวชกามา, สำราญ พิมราช, อีระรัตน์ ชินแสน, เกศจิตต์ ขามคุลา. (2561). การศึกษาระบบและ
กระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม. รายงานวิจัย. เรียกใช้เมื่อ
5 มกราคม 2566.

นางศิวาพร แดงโชติ. (26 สิงหาคม 2562). การบริโภคข้าวที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงของแต่ละกลุ่มวัย
กรณีศึกษาผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. 96-112. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม 2566.

ลัดดา วิริยางกูร. (2557). การบริหารจัดการสินค้าข้าวต่อความมั่นคงด้านอาหารของประเทศไทย. สถาบันการ
ต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 30-31.

วรเดช จันทรศร. (2559). หลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว
ในปี 2563/64 รอบที่ 1, 29 - 32.